

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cui Beneficia conferenda sint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Tùm ostenderetur, eos de Bonis Ecclesiasticis primi generis non posse disponere, sed, quoad Bona secundi generis, illis eam facultatem, quandiu vixerint, competere, exercendam juxta mentem Canonum, per quos usus ille conceditur; sed morientes, tenentur illa relinquere Ecclesiae, in cujus Ministerio illa acquisiverunt, reservatis tamen duntaxat iis, quae vel necessaria erunt ad remuneranda Domesticorum suorum servitia, aut juvandos Cognatos, vel eroganda Pauperibus, aut Locis. Cùm inter acquisitiones à Clericis partas, dùm serviunt Ecclesiae, quaedam ex illo Ministerio non proveniant, sed Bonis Patrimonialibus annumerandae sint; quale est id, quod à Propinquis suis, quatenus propinquis, accipiunt, ab amicis, quatenus amicis, aut quod emunt ex fructibus sui Patrimonii, separandae sunt hae acquisitiones à Bonis Ecclesiasticis per Clericos partis ratione Ministerii ipsorum: tales sunt res iis relictae intuitu Ecclesiae; tales sunt, ut plurimum, Donationes ab alienis factae; tales etiam sunt res destinatae ad ornamenta, ad reparationes, ad decorationem Locorum Sacrorum, ad Salutem animarum Donatorum, aut aliarum Personarum, quibus Donatores refrigerium procurare cupierunt. Cùm Clerici Beneficia possederunt in diversis Ecclesiis, Bona, durante Ministerio, acquisita, & ab iis defunctis relicta, dividuntur inter illos, pro rata rerum in singulis acquisitarum, quod infertur ex tempore, quo illas possederunt & ex illarum pinguedine. REG. VIII. ratio hanc exponendi doctrinam ab Autore in REG. V. traditam, magis perspicua videtur, quam ea, quae ipse usus est.

Quoad REG. VI. Quod dicitur, principio Ecclesiam vulgò Clerico succedere; verum esse nequit, nisi respectu Bonorum ex ejus servitio partorum: nam caetera ad eorum Cognatos ordinario pertinent. Reliquum Regulae expositioni Quintae insertum fuit.

Quod dicitur in REG. IX. pertinet ad Quintam; nam Servus manumissus per Clericatum, immunis erat à Patronatu sui Manumissoris; itaque Bona, quae moriens intestatus relinquebat, erant Ecclesiae, sicut Bona aliorum Clericorum ingenuorum, Vid. Gonzal. in Cap. 2. de Success. ab intestat. Debuisset observare Privilegium Parochorum, qui Testamenta recipere possunt, cum duobus aut tribus Testibus, sicut Notarii.

REG. X. ad usque XVIII. respiciunt Privilegium Fori, de quo sine ordine differitur; undè nascitur obscuritas, ad quam vitandam, dividendae erant Causae, in quas istud cadere potest, in Personales, Reales, & Mixtos: Personales, in Civiles, & Criminales. Hae in Capitales Reales, in Possessorias, & Petitorias: in Principales, & Incidentes, in merè Sæculares, & merè Ecclesiasticas. Tùm, circa singulas species præfatas, discutiendum erat quodnam sit Privilegium Clericorum & Monachorum, & quatenus cum Clericis conveniant. Et quidem id nos exequendum duximus in Tractatu de Judiciis.

Harum Divisionum ope occurritur ambagibus amplii numeri Exceptionum, Replic. Duplic. &c. quarum aliae admittuntur, aliae reprobantur: nonnullæ dubiae sunt. Extant Exempla in REG. X. XI. XIII.

Quaedam præterea jacienda erant Principia circa Originem Privilegii, Interpretationem ipsius, Cessionem, quorum ope solvuntur dubia emergentia. Principium I. est, Privilegiatum, qui Privilegium suum non astringit, Jure Communi ceteri non Privilegiatum; proindè, si is, qui se Clericum asserit, suam conditionem non probet, tractatur ut Laicus. II. Ejus est interpretari Privilegium, qui illud concessit; itaque, posito quòd (ut constare videtur) Privilegium Fori, sit Beneficium Principis, ejus interpretatio pertinet ad Principem in dubiis occurrentibus. III. Privilegium amittitur per actiones, quae indignitatem inducunt, nec non per revocationem, aut restrictiones, seu modificationes, quas illi apponit Concedens; itaque Privilegium Fori amitti potest ob Scelera, quae inhonorant statum, ad

Tom. I.

cujus honorem datum fuit. Princeps potest etiam illi derogare, subiciendo Clericos Jurisdictioni Magistratus in multis Casibus, præsertim Sæcularibus, quorum notionem habebat Judex Ecclesiasticus.

IV. In amissione Privilegii per actiones atroces, quaedam reperitur abdicatio. Itaque, licet existimare, Clericos illi renunciare posse, quemadmodum possunt illud amittere. Applicatio horum Principiorum ad Regulas laudatas facillima est.

REG. XX. quae fert, Clericos non esse Legibus obnoxios; nisi quatenus illae sunt ipsis favorabiles, perniciosissima est, Contrarium probatum fuit, quoties occasio se obtulit.

Pleræque Exceptionum generalium, quibus clauditur hoc CAP. 17. sunt in Regulis præcedentibus. Deum Autor, fatendo Privilegium hoc amitti per actiones, quae Clericatus amissionem mereantur, remittit ad ea, quae circa illas actiones dixit CAP. V. quarum, ut observatum fuit, magna est copia, quae non producit illum effectum.

OBSERVATIONES in CAP. VII. circa Beneficia quae omnia comprehenduntur hic sub verbis PRÆBENDARUM, & DIGNITATUM.

Hoc in Capite major, quàm alibi, Methodi habitum fuit ratio. Dividitur in Tres Partes præcipuas, quae singulae suas quoque habent. Agitur in Prima de Acquisitione Beneficiorum: in Secunda de Amissione ipsorum: in Tertia de eorum Incremento, Diminutione, Divisione, Permutatione. Nihilominus hic sunt vitia gravia, circa aliud, quàm Divisionem, versantia.

Prima Pars cæteris amplior est: in hac differitur de Causis acquisitionis, quarum aliae Remotae sunt, ut Mandata, Ordinatio; aliae Proximae, ut Collatio, sub qua Autor complectitur Provisionem, Præsentationem, Institutionem, Electionem. Idcirco Divisio hujus Partis, cujus Argumentum sub nomine Collationis enucleat, est exemplar Divisionis Secundae. Unumquodque Membrum suo Titulo distinguitur; nempe Causae Collationis; Personae, quibus conferendum est; ad quem pertineat jus conferendi; quid conferendum sit; quantum & quomodo; antecedentia Collationis; adjuncta ipsius; consecratoria; Actiones; seu Petitiones Beneficiales, cui concedantur; quis earum Judex; adjuncta; eventus; & consecutiones. Tertia brevissima est, & continetur sub unico Titulo de reliquo Jure Præbendarum. Cæterum, nulla datur definitio Beneficiorum, neque Divisio in varias species.

Per Causas Collationis, intelligit rationes, ob quas fit Collatio. Duas tantum commemorat, nempe Promotionem ad Ordines Sacros, & Mandata Apostolica, quibus præcipuè inhæret. Cùm hæc à Concilio Tridentino fuerint abrogata, satius fuisset, iis leviter perstrictis, immorari circa priorem Causam, quae semper viget. His Causis adjicere debuisset Præsentationem, quae obligat etiam ad conferendum.

Cui Beneficia conferenda sint?

Omnes Regulae circa Personas, quibus conferendum est, ad unicam generalem contrahi debuissent, in qua diceretur, Beneficia non esse conferenda Personis, quae ab iis excluduntur per Canones, & posse conferri aliis, servato Ordine, quem præstunt, circa modum id faciendi, & qualitates, quas requirunt sive generatim, quoad omnes, sive sigillarim, quoad singulas species diversas.

Ratio Regulae est: quòd Canones circa capacitatem habendi Beneficia, sunt prohibitivi; itaque, capaces ea possidendi haberi debent, quicumque non declarantur incapaces, & consequenter admittendi quotquot ab iis non excluduntur. Quia in re eadem est conditio Beneficiorum ac Ordinum, ad quos ascendere possunt omnes, qui non prohibentur illos suscipere; quod oritur ex eo quòd

C c 3

Benefi-

Beneficia sint accessoria Ordinum, & constituta ad sustentationem eorum, qui Ordinum muneribus funguntur. Ob eandem causam impedimenta ad Ordines, sunt impedimenta ad Beneficia, & vocantur *Irregularitates*, quia personae, in quibus sunt, ad illos promoveri nequeunt, nisi violatis Regulis, per quas ab iis excluduntur.

Cum itaque solus defectus qualitatum à Canonibus requisitarum, ad Beneficia, ab iis excludat; ad cognoscendos illos, quibus ea conferri debent, aut non conferri, continuā serie observandum est, quanam sint illae qualitates; quod ut fiat juxta ordinem genuinum, dividenda sunt haec in plures Classes, quarum aliae pertinent ad Ingenium, aliae ad Cor, aliae ad Corpus, aliae ad Libertatem, aut mansuetudinem, aut unionem perfectam Matrimonii, aut Natalia, aut bonam famam. Sic divisae fuerunt Irregularitates. Referuntur ad Cor omnia peccata ex Corde proveniente. Crimina, quae excludunt ab Ordinibus & Beneficiis sunt vitia Cordis, cujus mundities est prima qualitas requisita ad illos & illa. Ad haec vitia revocari potest pluralitas Beneficiorum absque causa legitima; nam avaritia, ambitio, cupiditas deliciarum vitae, sunt ejus fons. Idem est de omnibus vitiis Criminalibus, quibus ad illa pervenitur, v. gr. Simonia, Confidentia, obsequium in malo, preces illicitae. Harum viarum mentio fit in *Reg. LIX.* circa Causas Actionis Beneficiariae. Idem est de pluribus aliis defectibus irritantibus, quoniam illa petitur ex nullitate Provisionum; unde fit, ut enumeratio illorum defectuum illic instituta, melius collocata fuisset in Regulis, quae loquuntur de iis, quibus conferenda sunt Beneficia, nihil dicendo in illa Regula, nisi, Actionem Beneficiariam peti ex Jure, quod quis habet in Beneficio, & ex incapacitate Adversarii, circa quam consulerentur Regulae mox laudatae & sequentes.

Cum multa sint dicenda circa incapacitatem Beneficiorum proveniente ex eo, quod hi alia Beneficia habeant; de hac Autor agere sigillatim debuisset, omniaque reducere ad casus, in quibus illa cessat absque dispensatione, & eos, in quibus ista necessaria est ac licita, atque eos, in quibus illa illicita est. Methodum hanc trademus post Notas necessarias in unamquamque ceterarum Regularum circa eos, quibus conferendum est. Sunt XIV. nempe, à IV. ad XVII.

REGULAE IV. oportuisset jungere Personas *Incapaces*, per quas intelligenda sunt ea, quae habent defectus involuntarios, ac innoxios, & Personas *Indignas*, quae sunt ea, quarum vitia voluntaria sunt & criminosa, mores depravati, ignorantia supina. Adversus *Regulam V.* objici possunt Textus, qui loquuntur de Præbendis Laicalibus *Cap. 2. de Institut.* GONZALEZ *ibid.*

REG. VI. quae Clericos Sæculares excludit à Beneficiis Regularibus, loquitur de Collatione in Titulum.

REG. VII. loquitur de defectu ætatis, qui generaliter ab omni Beneficio excludit; scilicet ætas minor, quam septennis. Alii defectus ætatis pendent ex qualitate Beneficii.

REG. IX. rejici debebat ad *Tertiam Partem*, quae loquitur de divisione Beneficiorum in duas Partes.

Infinuatur, in *Reg. X.* quod, ut Beneficium absenti dari possit; oporteat, ut ille habeat Procuratorem in loco Beneficii; verba, *per alium*, id suadent; quippe absurdum foret illa applicare Collatori; nam forent inutilia, cum evidens sit, ad Collatorem pertinere, ut conferat. Canones laudati in hac *Regula*, & in *XI.* facti sunt duntaxat, ad declarandum, præsentiam & nobilitatem non requiri in Collatario; quia nullus est Textus, qui excludat absentes & Plebeios. Ab *Regula XI.* excipiendi sunt Casus, in quibus Fundatio aut Statuta Collegii nobilitatem exigunt. Ob eandem Causam conditi fuerunt Canones *REG. XIV.* qui declarant, Clericos Minores non esse incapaces Beneficiorum.

REG. XII. loquitur de qualitate, quae non requiritur, nisi quoad certa Beneficia, & quoad certos casus Collationis ipsorum: nam constat eos, qui habent jus providendi Beneficiis, eorum non esse incapaces, nisi quatenus illa ipsi sibi met darent, vel se eligendo, vel se præsentando, aut sibi conferendo.

Canones laudati in *REG. XIII.* non prohibent conferri Beneficia divitibus, sed eos monent, quod, cum vivere possint ex propriis bonis, æquum sit, ut redditus Beneficiorum in alios sanctos usus erogent; non verò in suam sustentationem impendant.

Quod legitur in *REG. XV.* & *XVI.* circa Hæreticos, Confucios ipsorum, Liberosque usque ad secundam generationem, fusè expositum fuit in laudato Tractatu de *Irregularitate*, cum multis aliis defectibus, qui excludunt à Beneficiis, atque omittuntur hic ab Autore.

Jam verò tradimus hic, quod polliciti sumus circa *Regulam VIII.* prolixè agentem de pluralitate Beneficiorum, cui tenebras offundit multitudo Exceptionum & Replicationum.

Nihil est in illa quod sub divisione proposita non includatur. Diximus, extare casus, in quibus Beneficia sunt exigui redditus; ita, ut neutrum sine altero sufficere valeat, ad honestam exhibitionem; 2. Cum Beneficia unita sunt. 3. Cum aliud possidetur in Titulum; aliud verò in Commendam temporalem: hi casus à prohibitione excipiuntur.

Alii sunt Casus, in quibus Dispensatio requiritur: tales sunt omnes reliqui, qui non excipiuntur. Dispensatio hæc licita est, cum legitima existit causa sumpta ex urgenti necessitate, vel ex evidenti utilitate Ecclesiae. Extra hos casus, pluralitas prohibetur, maxime quotiens concedi non potest sine notabili detrimento Cultus Divini, aut sine animarum periculo.

Etiā, cum licita est Dispensatio pluralitatis Beneficiorum, hæc semper odiosa est, & quatenus talis, restringenda; unde fit, ut, qui obtinet licentiam tenendi plura Beneficia, duo tantum simplicia possidere queat, requiritur etiam, ut non sint sub eodem tecto. Si cum aliquo fuit dispensatum, ut plures Dignitates tenere posset, nequit tamen habere duos Episcopatus, neque unam Dignitatem cum Episcopatu. Si quis habeat Dispensationem ad tenendum duas Parochias, illa reducit ad duas Priores, quae recipiuntur; ita, ut, si una ex ipsis vacaverit, alia ipsi substitui non possit. Si quis obtinuit Dispensationem ab aliqua Irregularitate, & deinceps Dispensationem ad tenendum plura Beneficia, posterior prioris mentionem facere debet, alias nulla est, vid. GONZALEM in *Cap. 28. de Præbend.*

Ad quem pertineat Jus conferendi?

QUÆSTIO hæc distribuitur in *REGULAS X.* quae ut ordine legitimo disponantur, & facilioris intellectus evadant, observandum est, quod, quamdiu Episcopi contulerè Ordines, addicendo alicui Ecclesiae, aut Monasterio, vel Hospitali, vel Oratorio, vel Capellæ, vel alii Loco Pio, ad eos ibi exercendos; nemo alius nisi Episcopus contulit Beneficia suae Dioceseos; inde nata est Regula, Episcopum esse Collatorem natum istorum Beneficiorum. Sed post introductionem ordinationis absolutæ, vel sine additione certæ Ecclesiae, & consequenter sine Titulo Beneficii, horum Collatio ad alios, quam Episcopum, pertinere incipit; quoniam licitum fuit Rectoribus Ecclesiarum particularium, ipsis addicere eos, qui sic ordinati fuerant, & hac additione iis conferebant Sedes, quae deinceps Beneficia vocatae fuerunt. Alia ratio tribuit Episcopo jus conferendi Beneficia suae Dioceseos: quia nimirum ipse est Primus Ovium Pastor; ceteri earum curam gerunt ejus imperio subordinatam tantum, eique rationem reddunt, sicut ipse Deo reddit rationem de animabus